TBKP
Program
Tasarısı
tartışmaları

Bütün ülkelerin proleterleri birleşiniz!

yeni yol

TİP ve TKP Merkez Komiteleri tarafından yayınlanmaktadır 15. Şubat 1988, Sayı 8

Bugünün mücadelesini devrime "bağlama" üzerine

ELEŞTİREL BİR YANIT

N.GÜREL

"Barış ve demokratik yenilenme için mücadele iktidar amacına, devrim ve sosyalizm amacına bağlanmıyor, o nedenle TBKP Program Tasarısı devrimci değil, reformist bir nitelik taşıyor."

Program Tasarısı'nın mantığını tartışabilmek için dikkate alınması gereken en temel eleştiri bence budur. Program Tasarısı'nda getirildiği gibi, devrimden önce, ondan niteliksel olarak ayrı bir stratejik aşamayı öngörecek miyiz, yoksa geçmişte yapıldığı gibi ve öteki birçok devrimci çevrenin yaptığı gibi, içinde bulunduğumuz aşamada stratejik amaç olarak devrim mi hedefleyeceğiz? Bence bu sorunun doğru bir yanıtına en iyi yukardaki tezi tartışarak ulaşabiliriz.

Burada kritik kavram, bağlanma ya da bağlama kavramıdır. Bundan ne anlaşıldığı önemlidir. Sorun, bizin irademiz dışında, nesnel olak gelişen sınıf mücadelesinin parti tarafından hangi somut politik amaca bağlanacağı, partinin bütün bir aşama boyunca hangi politik amacı öne çıkaracağı sorunudur. TBKP Program Tasarısı, içinde bulunduğumuz aşamada, bütün günlük mücadelelerin, parti tarafından bugünkü egemen politikanın yenilgiye uğratılması, oligarşinin iktidardaki konumlarının geriletilmesi, barış ve demokratik yenilenme politikasının uygulanmaya başlaması ve böyle bir programı temel alacak bir hükümetin, barış ve demokrasi güçlerinin hükümetinin işbaşına gelmesi amacına bağlanmasını öngörüyor. Yukardaki tezin sahipleri ise, bütün günlük mücadelelerin işçi sınıfının iktidarı ya da işçi sınıfının öteki emekçilerle iktidarı amacına bağlanmasını savunuyorlar. Pratikte bu, devrimci iktidar amacının bugün öne çıkarılması anlamına geliyor.

Görüldüğü gibi, içinde bulunduğumuz aşamada, program tasarısı, iktidarın sınıfsal niteliğinde devrimci bir değişikliği öngörmüyor, en ileri hedef olarak ancak içinde TBKP'nin de yeralabileceği demokratik bir hükümetin kurulmasını hedefliyor. Hükümet değişikliği, bilindiği gibi, henüz iktidar değişikliği anlamına gelmiyor. Bu, belli koşullarda iktidarın sınıfsal niteliğinde bir değişikliğin, devrimci bir sürecin başlangıcı olabilir. Ama pekala olmayabilir de. İşçi sınıfının da temsil edileceği bir hükümet kurulduğunda, mücadelenin bundan sonra nasıl gelişeceği, ancak o günkü koşullarda belli olacaktır.

Program Tasarısı, öte yandan, barış ve demokratik yenilenme aşamasının tamamlanmış sayılabileceği bir durumun ortaya çıkmasını, mutlaka barış ve demokratik yenilenme güçlerinin hükümetinin işbaşına gelmesine ve sözkonusu programı uygulamaya başlamasına bağlamamakta, bunun için asıl ölçüt olarak, "ülkedeki politik güçler oranının bağımlı tekelci-militarist oligarşiyi kesin yenilgiye uğratma, ekonomide ve iktidar yapısında devrimci dönüşümlere yönelme hedefleri için mücadeleyi gerçekçi kılması"nı getirmektedir.

Üzerinde tartışılması gereken asıl önemli saptama, bence, budur: Bugün Türkiye'deki güçler oranı devrimci bir iktidar için mücadelyi gerçekçi kılmamaktadır. Yeni politik strateji, bu saptamadan yola çıkmaktadır. Yeni stratejik yaklaşımı eleştirenler, onun için, önce güçler oranının devrici bir iktidar için elverişli olduğunu ya da kısa sürede bu duruma gelebileceğini kanıtlamak zorundadırlar. Bunun için, birinci olarak, Türkiye'de devrimci durum olduğunu ya da kısa sürede kaçınılmazlıkla ortaya çıkacağını gösterebilmek zorundadırlar. İkinci olarak, işçi sınıfının politik ve ekonomik örgütlenme düzeyinin, sınıf bilincinin, mücadele azmi ve kararlılığının, öteki emekçi kesimlerle bağlaşıklık derecesinin egemen burjuvaziyi yenilgiye uğratacak düzeye kısa sürece çıkabileceğini kanıtlamak zorundadırlar. Üçüncü olarak, uluslararası güçler oranının Türkiye'ye izdüşümünün bugün devrimci bir iktidara yönelmeye elverişli olduğunu göstermek zorundadırlar.

TBKP Program Tasarısı ise, bugünkü olumsuz güçler oranını bir hamlede devrimci bir iktidar değişikliği için elverişli duruma getirmenin olanaklı olmadığından yola çıkıyor, güçler oranını önce, işçi sınıfının iktidarı barış ve demokratik yenilenme hedefleri doğrultusunda **etkileyebileceği** bir duruma getirmeyi öne koyuyor.

Somut pratik tartışıldığında, Program Tasarısı'nın yaklaşımının doğruluğu çok daha kolay görülebilir. Bugün süregiden mücadelelere bakalım: İşkencelere son verilmesi için mücadele, politik tutukluların özgürlüğü için mücadele, Kürt halkı üzerindeki devlet tetörünün sona ermesi için mücadele... TBKP Program Tasarısı, bütün bu mücadeleleri, demokratik bir rejim amacına bağlıyor. Bu amaçla bütün demokrasi güçlerinin işbirliğini öne koyuyor. Bu mücadeleleri işçi sınıfının ve öteki emekçilerin iktidarı hedefine **doğrudan** bağlamak olanaklı mı? Şöyle mi diyeceğiz: İşkence, ancak devrimci bir iktidar kurulursa, sona erer. Politik tutuklular ancak o zaman özgürlüğüne kavuşur. Devrimci bir iktidar kuruluncaya kadar Kürt halkı üzerindeki terör sürecektir. Günlük mücadelelerin devrimci amacımızla bu şekilde "bağlanması"nın Komünist Partisi'ni ilelebet bir aşırı muhalefet partisi olarak kalmasından başka bir sonuç getirmeyeceğini deneyim pek açık gösteriyor.

İşçi sınıfının bugünkü mücadelesine bakalım. İşçi hareketi 12 Eylül döneminden çıkışta ilk önce ekonomik istemler için mücadeleye atıldı. Ama biriki yıl içinde kendi pratiğiyle ekonomik ve sosyal haklar için mücadelenin mevcut koşullarda başarı şansı olmadığını gördü ve mücadele şimdi giderek daha çok demokrasi için mücadeleye dönüşuyor. "Ne kadar demokrasi- o kadar ekmek!", işçiler böyle diyor. Çünkü onlar mevcut sendikalar yasası ile, grev ve toplu sözleşme yasası ile ekonomik mücadelelerini veremeyeceklerini yaşayarak öğrendiler. Mücadele şimdi burada gidiyor. Parti işçilere şimdi "şimdi ancak kendi iktidarınızda özgür grev ve toplu sözleşme hakkına kavuşabilirsiniz" mi diyecek?

Bunlar, elbette söylenebilir. Devrimci

➔

iktidarın zorunluluğunun propagandası olarak bir anlam da taşıyabilir. Ama bu, politika değildir. Politik mücadelede böyle yer alınamaz, gelişmeler böyle müdahale edilemez.

Bugünkü aşamada hiçbir günlük mücadeleyi devrimci bir iktidar amacına **doğrudan** bağlamak olanaklı değildir.

Program Tasarısı'nın yaklaşımına göre, bugünkü politika ve rejim sürdüğü sürece, işkence, politik tutuklama, Kürt halkı üzerindeki terör, işçiler üzerindeki baskı sürecektir. O nedenle, bu konulardaki mücadele, demokratik bir rejime ulaşmanın yoludur. Zaten bu konularda mücadele bizim irademiz dışında vardır. Biz ise, bu mücadeleleri somut bir politik amaçla bağlıyoruz.

Bugünkü mücadeleleri işçi sınıfının ve öteki emekçilerin devrimci iktidarı ile "bağlama"yı savunan yaklaşım, kaçınılmaz olarak günlük mücadelede kendini sınırlayacaktır. Kaçınılmaz olarak, yalnızca antikapitalist istemlerle yetinmek zorunda kalacaktır. Devrimci bir iktidar olmadan da, demokratik bir rejimde, kapitalizm henüz aşılmadan, işkencelere, politik tutuklamalara, Kürt halkı üzerindeki teröre son vermek, sendikal hakları elde etmek olanaklı olduğu için, bu anlayış, bu tür istemlere pratikte ilgi göstermeyecek, daha çok antikapitalist istemlere yönelecektir. Aynı mantıkla, yalnızca devrimci güçlerle bağlaşıklığı savunacaktır. Böylece, hareketin tabanını daraltacaktır.

İkinci olasılık, yığınların verdiği güncel mücadelelere gözünü kapatmamak, bunları desteklemek, ama bunları hiçbir politik amaçla bağlayamamaktır. Yukarda değindiğimiz gibi, "işkencenin sona ermesi için mutlaka devrimci bir iktidar şarttır" şeklinde aşırı sol konumdan konuşmasının anlamsızlığının bilincinde olan bir devrimci, eğer "devrimci iktidardan başka bir stratejik politik amaç olamaz" iddiasını sürdürürse, işkenceye karşı günlük mücadeleyi hiçbir politik amaca bağlayamaz. Bu durumda o, geniş hareketin içinde eriyecektir. Faaliyeti, bu somut mücadeleyi kendi politik amaçlarına bağlayan başka politik güçlere destek olmaktan öteye gidemeyecektir. Partını politik kimliği silikleşecektir.

Söz konusu anlayış aslında eskimiş görüşlerden yola çıkmaktadır: "Dünya sosyalist olmadan barış korunamaz. Türkiye'de devrim olmadan Türkiye barışçı, bağımsız bir dış politika izleyemez, demokratik bir rejime sahip olamaz."

TBKP Program Tasarısı ise, devrimci bir durumun olmadığı ve yakın bir zamanda oluşmasının beklenmediği bugünkü koşullarda, yukardaki önermelerin işçi hareketini pasifizme iteceğini savunuyor. Dünyada emperyalizm, Türkiye'de kapitalizm varken, dünya barışının korunmasına katkıda bulunmak, Türkiye'yi Amerikan çatışma politikasının aracı olmaktan kurtarmak ve demokrasiyi kazanmak için mücadele hedeflerini öne koyuyor.

Savaş tehlikesi ve demokrasisizlik, bunları tırmandıran gerici politikalar, dünyada ve Türkiye'de çelişkileri derinleştirmekle birlikte, işçi sınıfının ve devrimci güçlerin gelişme olanaklarını daraltıyor ve mücadele koşullarını son derece olumsuz etkiliyor. Artan silahlanma harcamalarının bütün kapitalist dünyada işsizliği nasıl tırmandırdığını hatırlayalım. Ülkemizde, devrimci solun yasaklı tutulmasını hatırlayalım.

Öte yandan TBKP Program Tasarısı'nda bugünkü mücadele, yani barış ve demokratik yenilenme için mücadele, öne sürülenin tersine, devrimci amaçlarımızla da bağlanmaktadır.

Birinci olarak, tasarıda, ülkenin temel sorunlarının çözümünün ancak sosyalizmde olanaklı olduğu belirtilmektedir. Demokrasi mücadelesi nihai amaç olarak konmamaktadır. Eğer böyle olsaydı, ancak o zaman, program tasarısı reformist bir anlayışın ürünü olarak nitelendirilebilirdi. TBKP Program Tasarısı'nda hem emekçilerin sorunlarının kesin çözüme ancak sosyalizmde kavuşturulabileceği, hem de barış, ulusal bağımsızlık ve demokrasinin de ancak sosyalizmde gerçek ve kalıcı güvencelere kavuşabileceği belirtiliyor. Böylece, demokrasi mücadelesi sosyalizm mücadelesi ile bağlanıyor. Kapitalizmden sosyalizme ancak bir devrimle geçilebileceği de tasarıda var. Böylece bugünkü reformlar için verilen mücadele, devrim için mücadeleye bağlanmış oluyor.

İkinci olarak, Program Tasarısı bir bütün; hem barış ve demokratik yenilenme bölümünden, hem de sosyalizm ve kapitalizmden sosyalizme geçiş bölümlerinden oluşuyor. Parti, programının **bütününü** işçi sınıfına ve öteki emekçilere, aydınlara tanıtmak, propaganda etmekle, onları programın bütününün ruhunda eğitmekle görevlidir. Bu yenilenme stratejisi, yığınlar içindeki çalışmamızda hergün, her saat devrim ve sosyalizm için savaşıma bağlanıyor. Ancak partinin programının bütününü benimseyenler partiye üye oluyor. İşçi ve öteki emekçilerin, aydınların, komünist öncünün saflarına gelen kesimleri böylesi bütünsel bir anlayışla mücadele veriyorlar. Burada TBKP Program Tasarısı'nın Türkiye sol hareketindeki, devrimi ve sosyalizmi en geniş ortaya koyan programatik belge olduğuna da dikkati çekmek istiyorum.

Üçüncü olarak, barış ve demokratik yenilenme hedefleri ne kadar yaşama geçerse, biz buna ne kadar katkıda bulunursak, işçi ve öteki emekçilerin daha ileri hedefler için mücadele olanakları o kadar artacak, işçi sınıfının toplumdaki etkisi o kadar büyüyecek ve komünist partisi o kadar etki kazanacaktır.

Burada şunun altını çizmek istiyorum. Asıl "bağlanma" kağıt üzerinde değil, gerçek yaşamda olacaktır. Gerçek yaşamda ise günlük mücadeleleri stratejik amaca, demokrasi mücadelesini sosyalizm mücadelesine, reform için mücadeleyi devrim için mücadeleye bağlayacak olan işçi sınıfıdır, onun faaliyetleridir. Sorun, işçi sınıfının, öteki emekçilerin, aydınların sosyalizmi amaçlayan kesimlerinin, öteki kesimleri sosyalizm için mücadeleye kazanabilmesidir. Bunu gerçekleştirebilecek somut bir devrimci iktidar alternatifi oluşturabilmesidir. Ancak bu olduğu zaman sözü geçen bağlama işlevi yerine gelmiş olacaktır.

İşçi sınıfı toplumsal yaşamda güçlenmeden, etkisini artırmadan, biz ne dersek diyelim, mücadeleyi programlarımızda nereye bağlarsak bağlayalım, pratikte hiçbir şey hiçbir şeye bağlanamaz.

İşte TBKP Program Tasarısı'nın barış ve demokratik yenilenme stratejisi, bu nedenle devrimci bir stratejidir. Bu strateji devrimci bir politika çizmektedir. Bu politika, işçi sınıfını güçlendirecek, onun toplumdaki ağırlığını ve rolünü artıracak bir politikadır. Asıl "bağ" buradadır.

Günlük mücadeleler kağıt üzerinde yapay bir şekilde devrimci iktidar amacına "bağlandığı"nda, devrim ve sosyalizm "yakın"a gelmiyor. Aynı şekilde TBKP Program Tasarısı'nda devrim ve sosyalizm uzaklaşmış olmuyor. Yapılan sadece olgu ve süreçleri oldukları gibi görmektir.

Program Tasarısı, işçi sınıfının önüne devletin sınıfsal karakterinde bir değişiklikten önce, realist bir hedef olarak, devleti, onun iç ve dış politikasını, ekonomik, sosyal ve kültürel politikasını etkileme hedefini koyuyor ve bu amaçla geniş bağlaşıklıklar içine girmesini öneriyor.

Devletin sınıfsal karakterini değiştirmek için, devrim için koşullar olgunlaşmamışsa, işçi sınıfı pasif kalıp beklemeye, yalnızca antikapitalist ajitsyon-propaganda ile yetinmeye mahkum mudur? Yoksa kendisi için elverişsiz bu koşullarda da kendi gücünü artırabilecek ve toplumsal gelişmeye katkıda bulunabilecek aktif bir mücadele yürütebilir mi? Program Tasarısı, işte bu canalıcı soruyu yanıtlıyor ve işçi sınıfının önüne çok somut ve sonuç alıcı bir mücadele planını koyuyor.

İşçi sınıfının sosyalizmin zorunluluğunu, Türkiye'nin sosyalizme ihtiyacı olduğunun bilincinde olarak, en geniş güçlerle barış ve demokrasi için bir işbirliği yaparak, devletin politikasını her alanda barışçı ve demokratik yönde etkilemeye çalışacak, herkesin barış ve demokrasi çıkarlarını savunacak, bu yolla kendi ideolojik-kültürel etkisini toplum çapında yaygınlaştıracak, örgüt, bilinç ve kararlılık düzeyinin yük-

Program Tartışmamız

Güneş Parti Örgütü-FAC

Yeni program üzerinde herbirimiz bireysel çalışma yaptık. Yoldaşlarımızdan bazıları bu çalışmalarını yazılı olarak birim toplantısına getirdiler. Toplantıda, önce programı ele aldık ve özü kavrayabilmek için bir metod olarak şu soruları kullandık ve program da cevabını aradık.

- Elimizdeki bu programımız, ülkemizin içinde bulunduğu acil sorunları çözmede işlev görebilecek nitelikte midir?

- Barışın korunması, demokrasinin kazanılması gibi temel görevlerin yerine getirilmesinde yol gösterici midir?

- Programımız, işçi-emekçi sınıflara iktidar yolunu açıyor mu?

- Program, çağımızın ve ülkemizin gereksinmelerinden yola çıkıyor mu, bunlara yanıt veriyor mu?

- Program, çağımızı sadece analiz etmeyle yetinmiş midir, yoksa aynı zamanda ülkemizi çağdaş duruma getirebilecek bir eylem klavuzu mudur?

- Program, gerçekleşebilir bir reformlar demetini içeriyor mu, bu reformlar demeti ile devrimin nesnel ve öznel koşulları hazırlanabilir mi?

- Yeni programımız, değişen dünyamızın ve ülkemizin sorunlarından yola çıkıyor mu?

- Programımız, Marksizm-Leninizm ve Proletarya Enternasyonalizmi temellerine dayanıyor mu?

- Program, her iki partinin düşünsel ve pratik birikimlerinden, politik yaklaşımlarından oluşan bir program mıdır?

- Program, Marksizmi-Leninizmi somut tarihsel koşullarda ülkemizde yaratıcılıkla uygulayacak, TBKP'nin bir eylem klavuzu, bir yol göstericisi midir?

- Program, Türkiye'mizi, ABD emperyalizminin ve onun askersel kompleksinin çatışma politikasına alet olmaktan kurtarabilecek alternatif getirmekte midir?

- Programımız, halkımızın güncel sorunlarına bugünden gerçekçi çözümler bulmayı, Amerikancı, gerici militarist güçlerin politikasına karşı, birleştirici, istikrarlı, yaşama geçirebilecek bir politikaya değiniyor mu?

- Programımız, nüfusun ezici çoğunluğunu kucaklayabilecek bir politika yürütmeyi ön görüyor mu?

- Program, bağlaşıklığı güçlendirebilecek olgunlukta mıdır, yeterince esnek yaklaşıyor mu?

- Program, işçi sınıfının ve emekçilerin yaşamsal çıkarlarına, insanlığın, toplumun ve bireyin ihtiyaçlarına, kültürel ve ahlaki nitelikte bir politikayı içeriyor mu?

- Program, ülkemizin ulusal bağımsızlığını savunan ve koruyan bir politika güdüyor mu?

- Programımız, reformlar demeti ile, barış ve demokratik yenilenme amacımızı birbirine ustalıkla bağlıyor mu, ve aynı zamanda her ikisi ile diyalektik olarak bağ kuruyor, bizi devrime gerçekten yaklaştıran bütünsel bir politik amacımızı içeriyor mu, içinde bulunduğumuz durumdan çıkarak, sosyalizme geçişi net açıklayabiliyor mu?

Ortaya çıkardığımız ve kısaca hepimizin evet dediği bu sorular, programa eleştirel yaklaşmamızı ve kavrama yetimizi geliştirici bir işlev gördü.

Tam bir özgürlük uslübuyla tartıştığımız program, içinde bulunduğumuz çağın karmaşık koşullarında, devrimci mücadelemizi sürdürecek, ülkemizi de, barış ve demokrasiyi en başa alan sosyalizme, bu yüce utkuya hızla yaklaştıracak, bizim de hemfikir olduğumuz görüşleri içeren, uğrunda mücadele vereceğimiz, bu biricik TBKP Program Tasarısı'nı oybirliği ile onaylıyoruz. □

➧

selmesini sağlayacaktır. Böylece, gericiliği geriletarek barış ve demokrasi güçlerini ve onlar içinde kendi konumlarını güçlendirecektir. Bütün bunlar ülkedeki güçler oranında yeni niteliksel bir durumu hazırlayacak, işçi sınıfının önüne olanaklı olan en geniş güçlerle birlikte ilerleyebileceği daha ileri hedefler koymasının koşullarını olgunlaştıracaktır.

Özetle, emek ile sermaye, tekeller ile toplumun geri kalan kesimleri, emperyalizm ile Türkiye arasındaki çelişkileri bugün çözmek olanaksızdır. TBKP Program Tasarısı, önce bu çelişkilerin gelişmesinin karakterini değiştirmeyi, onların dünya barışının korunduğu ve demokratik bir rejimin egemen olduğu koşullarda gelişmesini sağlamayı amaçlıyor, işçi sınıfının bu çelişkilerin çözülmesi için mücadeleyi bu durumda başarıyla sürdürmesinin olanaklı olacağını düşünüyor.

Ya bu çelişkileri bugünden hemen çözmenin olanaklı olduğu kanıtlanır, ya da bu çelişkileri etkilemek için barış ve demokratik yenilenme stratejisinden daha sonuçalıcı bir başka strateji önerilir. Bunlar yapılmadan, TBKP Program Tasarısı'nın reformist olduğu iddiası, temelsiz olmaktadır. □

TBKP Program Tasarısı Üzerine Görüşlerim

Muhittin TOPRAK-FAC

TBKP program tasarısının tartışmaya sunulması politik canlılığın arttığı bir döneme rastlıyor. Uluslararası alanda ve ülkemizde geçmiş ve şimdiki zamanda yeni, büyük değişiklikler sözkonusudur. Bu dinamik ve karışık süreç, partimizin de aktif katıldığı, sınıfsal mücadele ile belirlenmektedir.

Genelde bakıldığında program, partimizin bu süreci etkileme istemini dile getirmektedir. Bunun yanısıra doğal olarak içinde bulunduğumuz zamanı, bunun özelliklerini ve gelişim meyillerini yansıtmatadır. Bugünkü gerçek durumun değiştirilmesi hedefi doğrultusunda, program uluslararası ve ulusal güçlerdengesinin analizine dayanan, bu gerçekleri temel alan **realist bir mücadele programıdır.**

Programda, "Günümüzde savaş mı, barış mı sorusu çevresinde dünya çapında mücadele sürüyor. Artık karşımızda insanlık tarihinde benzeri olmayan bir durum vardır. Ya nükleer bir savaşta hep birlikte yok olmak, ya da birlikte sağ kalmak. Üçüncü bir yol yoktur" denilirken "Nükleer silahlanma ve çatışma politikası ABD emperyalizminin, emperyalist ülkelerdeki asker-sel-sınai kompleksinin politikasıdır..." sözüyle bu durumun sorumlusunun kimlerin olduğu açıkça belirtiliyor. Buna karşılık önemli barış gücünün sosyalist ülkeler olduğuna, bu ülkelerde emekçilerin iktidarda olduğuna bağlanıyor. (TBKP Program Tasarısı, sayfa 8)

Programın "Çağımızda ve dünyada durum" bölümünde, dünya devrimci sürecinin ana gücü olarak, büyük sosyalist Ekim devrimi sonucu kurulan SSCB gösteriliyor ve deniliyor ki:

"Dünya tarihinde bir dönüm noktası oluşturan Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin açtığı çağ kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme için mücadele çağıdır." Bununla birlikte kapitalizmin bunalımı, sebepler ve bunun yükünün kimlerin sırtına yüklenmek istendiği programda açıkça dile getiriliyor.

Türkiye'nin dünyadaki yer bölümünde yine bugünkü durum doğru dile getirilmiş, ülkemizin kalkınmasının önünde baş engel olarak NATO'ya ve ABD'ye bağlılık, Türkiye'de oligarşinin uyguladığı politika gösterilmiştir.

Politik gelişmenin ana hatları:

Elimizde bulunan program taslağının ilk iki bölümü ülkemizi de içine alarak uluslararası durumda toplumsal gelişmenin analizini doğru dile getiriyor. Bu analiz tabii ki, konuya politik ve ekono-

➧

Programın temel mantığı üzerine

Latif CAN Parti Grubu-BURSA

Programın geliştirilmesinde hakim olduğunu düşündüğümüz noktalar şunlardır.

– Barış mücadelesinin iki sistemin çatışma noktası haline gelmesi, ABD emperyalizmi tarafından yürütülen nükleer çılgınlık ve insanlık için artık var olmak ya da olmamak gibi iki seçeneğin ortaya çıktığı ortamda barış mücadelesi bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin kopmaz bir parçasıdır ve ön koşuludur, çünkü, insanlığın yok edildiği bir ortamda ne bağımsızlığın, ne demokrasinin ne de sosyalizmin anlamı vardır.

Barış mücadelesi özü gereği anti-tekel, anti-emperyalist bir mücadeledir. Bu yönüyle bakıldığında barış konusunda atılacak her ileri adım tekellerin ve emperyalizmin gerilemesi demek olacaktır.

– Parti'nin güçlenmesi, toplumsal gelişmede insiyatifli bir güç haline gelmesi, insiyatifi bugünden kazanmanın ve KP'nin insiyatif alanının genişleyeceği ortamın yaratılmasının zorunluluğu. Bugünden insiyatif kazanma ve güçlenme yolunda mücadele etmeyen bir partinin sosyalizme yönelmede yığınları kazanamayacağı gerçeği.

– İşçi sınıfını sadece kendisi için değil diğer toplumsal güçler için de sınıf haline getirmenin işçi sınıfını yığınların hak ve çıkarlarını savunan ve bu doğrultuda toplumda artan sorumluluğuna yanıt veren politik, ideolojik, ve kültürel etkisini arttırmakla olanaklı olduğu gerçeği.

– Bütün bunların önüne bir engel olarak duran oligarşi ile yığınların arasındaki çelişkiyi çözmeden, faşizmin tasfiye edildiği bir mücadele vermeden, Barış ve D.Y. stratejisini gerçekleştirmeden devrime giden yol açılmayacaktır.

Bizler politik stratejiye tek başına B. ve D.Y'nin taleplerini gerçekleştirme stratejisi olarak bakmamaktayız. Tasarıda da belirtildiği gibi, bu programın gerçekleşmesi için verilen mücadele sürecinde niteliksel yeni bir politik durum, sınıf mücadelesinde daha ileriye ulaşmaya elverecek yeni koşulların yaratılması, özetle, strateji devrimin öznel koşullarının yaratılması stratejisidir. Bu yönüyle de TBKP Program Tasarısı devrimci iktidar hedefini ortadan kaldırmaktan öte, onu gerçekçi kılmaktadır. Böyle bir yaklaşım hareketimizi beklemekten kurmakta ve faaliyetini iktidar propagandası yapmanın sınırlarının ötesinde devrimci iktidarın gerçekleşebileceği koşulların yaratılmasına yönelik mücadeleyle onu, yığınları kavrayan aktif, insiyatifli bir güç haline getirmektedir. Yine program tasarısı, B. ve D.Y. için mücadele edip bu gerçekleştikten sonra bu kapıyı kapayıp, devrime giden yolda yeni bir kapı açmak gibi mekanik ve şematik yaklaşımlardan kendini uzak tutmuştur.

– Bu mücadele sürecinde hareketimizin ve işçi sınıfının yığınlar karşısındaki etki ve gücüne bağlı olarak daha köklü mik açıdan sadece ve sadece bakmak, gerçekleri dile getirmek için yapılmıyor. Asıl önemli olan, bu gerçeklerden yola çıkılarak ve bunlarla ilişki içinde partimizin politik hedefleri formüle ediliyor, strateji geliştiriliyor ve -değişen somut koşullar gözönüne alınarak- taktik belirleniyor.

Parti programının ödevi partiye stratejik yön vermek, politik işin gidişatını belirlemektir. Program bir katalog, eylem kataloğu değildir. Değişik toplumsal bölümlerin çok ayrıntılı istem ve taleplerinin aritmetiksel bir sonucu da değildir. Fakat program genel prensiplerin açıklanmasından da ilerdedir. Anlayabildiğim kadarıyla program asıl iki bölümden oluşmaktadır. Bunlar, birincisi: yakın zaman için politik ana hedefleri belirlemek ve anlaşılır hale getirmek, ikincisi ise sosyalist temel perspektiflerimizi dile getirmek diya ayrılabilir.

Yoldaşlar,

Partimizin işçi sınıfının devrimci partisi olduğunu kanıtlayan sosyalist hedefimizdir! Bu diğer politik güçlerle aramızdaki farktır. Program taslağında hiç şüphesiz, en açık şekilde "Sosyalizm bugünkü durumun temel alternatifi, TBKP'nin temel amacıdır" deniliyor. Partimiz, mücadelenin her alanında sosyalist hedefini gözden kaçırmıyor!

Ülkemizde ileriye atılan her politik adım, gericiliğin konumlarının işçi sınıfımız ve diğer demokratik güçler tarafından geri püskürtülmesi aynı zamanda belirleyici toplumsal dönüşümler için gerekli güçlerin oluşturulması yönünde ileri bir adımdır.

Başta Sovyetler Birliği olmak üzere, diğer sosyalist ülkelerin yürüttükleri büyük toplumsal dönüşümler kapitalist ülkedeki devrimci işçi hareketinin sosyalist hedef görüşlerini Ekim devriminden öncesine oranla tabii ki daha da somutlaştırdı. Reel sosyalizm pratikte Komünist Manifesto'da yazılı sosyalist toplumun niteliğinin doğruluğunu ve genelgeçerliliğini günden güne ispatlıyor. Bunu söylerken, ülkemizin sosyalizme giden yolda somut koşulların nasıl olacağını, sosyalist Türkiye'nin hangi koşullarda gelişeceğini söyleyemeyiz. Bununla ilgili olarak Lenin'in 1918 yılında Rusya KP'sinin yeni program taslağı tartışmalarında yaptığı bir konuşmadan müsadenizle kısa bir alıntı yapacağım.

Lenin şöyle diyor: "...Sosyalizm şekillenmeye başladığında- görüntüsünün nasıl olacağını, bunu bilmiyoruz, bunu söyleyemeyiz...Sosyalizmin kurulması için gerekli kiremitler henüz üretilmedi. Hatasız ve dikkatli olmalıyız...Partimizin etki gücü buna bağlıdır. Veremeyeceğimiz veya yerine getiremeyeceğimiz en ufak bir şeyi bile istemek programımızın gücünü zayıflatacaktır. Programımızın sadece bir hayal olduğu şüphesi uyanacaktır." (W.I.Lenin, Toplu yap. C.27,S.134) İşte partimizin bu özün içeriğine sadık kalarak programı kaleme aldıklarına inanıyorum ve görebiliyorum.

Yoldaşlar,

Son olarak devrim süreci üzerine birkaç söz söylemek istiyorum. Program taslağının 54 ve 55. sayfalarında şöyle yazılı:

"Ülkedeki politik güçler oranı, bağımlı tekelci-militarist oligarşiyi kesin yenilgiye uğratma, ekonomide ve iktidar yapısında devrimci dönüşümlere yönelme hedefleri için mücadeleyi gerçekçi kıldığında, Barış ve Demokratik yenilenme stratejik aşaması tamamlanmış olacak ve TBKP bu durumda stratejik amaç ve görevleri yeniden belirleyecektir. Komünist Partisi ülkemizin temel sorunlarının kalıcı çözüme kavuşmasının ancak antiemperyalist, antitekel devrimci dönüşümlerin gerçekleştirilmesi, sosyalizme geçilmesiyle olanaklı olduğu görüşündedir."

Yoldaşlar,

Anlayabildiğim kadarıyla, partimiz antitekel ve sosyalist devrimi bütünsellik içinde, kapitalizmden sosyalizme geçilişin tek bir devrimci süreç olduğunu vurguluyor.

Hepimiz biliyoruz ki, tarih her zaman sürprizlerle doludur. Olayların gerçek gidişatı genelinde o kadar karışıktır ki, sonradan bile politik gelişme süreçlerini periodlara ayırmak güç oluyor. Bu nedenle şimdiden ülkemizin geleceğini şematik korseler içine sıkıştırmamayı, hayatla uyum içinde olamayan etablara ve periodlara bölmemeyi doğru buluyorum.

Barış ve demokratik yenilenme için mücadeleyi, antitekel dönüşümler için mücadeleyle sosyalizm yolunun açılmasını eşanlamlı görmek ne kadar büyük bir politik hata ise; partimizin hedefleri arasına duvarlar örmek ve birbirine olan bağımlılığını görmemek de önemli bir hata olacaktır! □

anti-tekel, anti-emperyalist dönüşümlerin yapılabileceği, burada yer alan taleplerin hepsi gerçekleşmeden önce de, yeni bir durumun yakalanabileceği gerçeğini göz önüne almaktadır. Bu nedenle de birbiriyle iç içe geçmiş tek ve birleşik devrim süreci söz konusudur.

– Bağlaşıklık politikası; B. ve D.Y. Programı ile birlikte hareketimiz bağlaşıklığı yeni bir bakış açısı olarak sunmakta ve bunu da bugünden başlayarak sosyalizme varan süreçte ele alma ve istikrarlı olma olarak tanımlamaktadır... Öncesine bakıldığında, bakış açısı giderek azalan bir biçimde her ulaştığımız hedefte bağlaşıklarda bir takım güçlerin eleniyor olmasıydı. Yeni bakış açısıyla birlikte hareketimiz bağlaşıklık politikasında şematizmden kurtulmakta ve bu konuda daha tutarlı bir hat izlemekte konuya iyi niyet zemininde değil gerçekçi bir zeminde yaklaşmaktadır.

Bizler tarafından, hareketimizin bağlaşıklık politikası ve bu doğrultuda geliştirilen yeni bir politik kültürün yaratılması ve diyalog ve işbirliği politikası bir çift gereklilik olarak görülmekte ve benimsenmektedir.

SONUÇ: Bizler TBKP Program Taslağının temel mantığını onaylamakta ve onu gerçekçi bulmaktayız. Ancak; program tasarısı anlatmak istediklerini yeterince kavratamamaktadır.

1- Kişiyi ikna edici bilgilerin tasarıda yetersiz olması.

2- Bir konu hakkında (Örn.: Bağlaşıklık Politikası) bütünsel bilgiyi programın değişik sayfalarını biraraya getirdiğimizde kavrayabilmekteyiz.

3- Taslağın Yeni Yaklaşımlar bölümünde "cephe, öncü güç, yedek güç vb." terminolojinin kullanılmayacağı, belirtilmekte ancak bunların yerine onu karşılayacak bir terim konmamaktadır.

GÜNÜMÜZ DÜNYASI:

Bizler, bu bölümü tümüyle onaylamakla birlikte, şu saptamaları ülke somutunda açıklık getirilmesi görüşündeyiz.

- Kapitalist ülkelerde barış hareketinin bir yığınsallık, uzlaşmaz sınıf karşıtlarını bir araya getiren bir genişlik kazandığı, bununla beraber yeni bir nitelik ve süreklilik kazandığı görüşü.

- Ülkemizde bu hareketin yeni bir nitelikte oluşmasının nesnel koşullarının var olduğu ve genişletilebileceği saptaması.

Ülkemiz somutunda barış mücadelesinin nasıl ve hangi yönde gelişeceği sorusuna verilecek yanıt ne olmalıdır?

Birincisi, ülkemizde var olan çelişki geniş yığınlarla rejim arasındaki ekonomik ve politik çelişkidir. Barış mücadelesi bu çelişkiye yöneldiği oranda yığınsallaşabilecektir. İnsanlarımızın büyük bir ekonomik çöküntü ve her alanda yozlaşma içine girdiği faşist rejim altında barış hareketi tek başına ele alındığında geniş yığınları hareket ekseni almadığı gibi oligarşiye ve rejime yönelmeden de başarı kazanması olası değildir. Bugün Avrupa için neredeyse sınıflarüstü bir karakter kazandığını söyleyebileceğimiz barış hareketinin günümüz Türkiye'sinde bu niteliğe sahip olması şu an için düşünülemez. Barış mücadelesinin tasarıda tespit edilen önemde gelişebilmesi için barış mücadelesiyle, oligarşi ve rejimle karşıt mücadelenin iç içe geçmişliği ne kadar vurgulanırsa o oranda başarı kazanacaktır. Yine, bizler tasarıdaki "ülke somutunda barış mücadelesi bölgedeki çatışma politikasına yönelmelidir" tespitine katılmaktayız.

SONUÇ: Görüşlerimiz tasarıyla esas itibarıyla çakışmakla birlikte barış mücadelesinin ülke somutunda gelişim çizgisinin vurgulanmasında eksiklik olduğu görüşündeyiz.

TÜRKİYE'NİN DÜZENİ VE DURUMU:

Türkiye'nin dünyadaki yeri, kapitalizmin gelişmesi ve özellikleri ekonomik ve politik iktidar bölümlerindeki saptamaları onaylamaktayız. Bununla birlikte, bu bölüme yönelik diğer saptamalarımız şunlardır,

1- Ülkemizde sınıfların karşılıklı mevzilenişlerini anlatmada programın eksik kaldığı görüşündeyiz.

2- Burjuvazinin katmanları ile emperyalizm arasındaki ilişki açıklanmalıdır.

3- Kapitalizmin gelişim süreci ve geçirdiği evreler daha kapsamlı açılmalıdır.

BARIŞ VE D.Y.'NİN TOPLUMSAL GÜÇLERİ:

Barış ve D.Y. stratejisi esas itibarıyla onaylamaktayız. Bununla birlikte,

1- İçimizden 2 yoldaş ulusal ekonomiye katkıda bulunan iş adamları deyiminin tekel dışı katmanlar olarak değiştirilmesi gerektiği görüşündedir.

2- Politik tanımlamada bağlaşık güçlerin sınıfsal izdüşümlerinin konması kavramada kolaylığı ve billurlaşmayı sağlayacaktır.

BARIŞ VE D.Y.'NİN POLİTİK GÜÇLERİ:

Bu bölümü de esas olarak benimsemekle birlikte, Kemalizmin bir güç olarak gösterilmesine karşıyız. Kemalizmin ne örgütlülüğü ne de birliği olduğu inancındayız.

TBKP'NİN BUGÜNKÜ AŞAMADAKİ AMACI: BARIŞ VE D.Y.

Barış ve D.Y. Programını esas olarak benimsemekteyiz. Bununla birlikte,

1- NATO'nun askeri kanadından çıkma talebinin ön koşulundan bağımsızlaştırılması görüşündeyiz. Yanısıra NATO'dan çıkma talebinin yer alması bunun güce bağlı bir hedef olduğunun belirtilmesi gerekmektedir.

2- Bağlantısızlar hareketine gözlemci olarak değil tam katılımı savunuyoruz.

3- Bugün olduğu kadar ilerde de AET'ye girmenin zararlı olacağı düşüncesindeyiz. AET'nin Türkiye'nin emperyalizmle olan bağlarını sağlamlaştırmanın ötesine getirebileceği birşey yoktur.

4- IMF, Dünya Bankası, OECD gibi kuruluşlarla ilişkilerin ulusal çıkarlar temel alınarak yeniden düzenlenmesi doğrudur ancak, bu hedef emperyalizmle olan bu tür ekonomik bağların yok edilmesi hedefi ile birleştirilmelidir.

5- Kürt sorunu konusunda 1 yoldaş "Kürt sorunu çözülmeden Türkiye'de demokratik yenilenme gerçekleşmiş olmayacaktır" cümlesinin kaldırılması ve Kürt sorunu Barış ve D.Y. stratejisi içinde çözülmeye çalışılacaktır cümlesini önermekte, diğer yoldaşlar ise programda yer alış biçimini kabul etmektedirler.

6- 1 yoldaş devletin kültür politikasının belirlenmesinde yığın örgütlerinin katılımının daha iyi vurgulanması görüşündedir.

7- Hedefler arasında sağlık hizmetleri ve eğitimin parasızlaştırılması talebinin de yer alması doğru olacaktır.

BARIŞ VE D.Y. İÇİN İŞBİRLİĞİ POLİTİKASI:

Bu bölüm de esas olarak benimsenmektedir. Bununla birlikte,

1- Bu bölümde rejimin gitmesi bir takım hükümetler zincirine bağlanmaktadır. Oysaki sorun bir siyasi iktidar sorunudur. Eğer sorunu hükümet değişikliğine bağlıyorsak, şu anki iktidar yapısını da basit bir hükümet değişikliği olarak görüyoruz demektir. Bu duruma bir hükümet sorunu mu, yoksa siyasi iktidar sorunu mu olarak bakacağımız, mücadelenin sonuç alıcılığını belirleyecektir. Rejimde, devletin yapısında bir değişiklik olmadan hükümet değişikliklerinden medet uman bir konuma bizi sürükleyebilecektir. Bu görüşü 1 yoldaş savunmaktadır.

TEMEL AMAÇ SOSYALİZM:

Bu bölüm esas olarak onaylanmaktadır. Bununla birlikte,

1- Sosyalizmde miras hakkı mutlaklaştırılmamalı, ilerde sorun yaratabilecek detaylar programda yer almamalıdır.

2- Program sosyalizmin kapitalizme üstünlüklerini net olarak açmalıdır. Kitleye, kapitalizmdeki haklarınızı koruyacağız demek yetmez, bunlar onun şu an kullandığı haklardır. Önemli olan sosyalizmin üstünlüklerini açmak olmalıdır.

3- Partilerin demokratik kurallara saygılı oldukları sosyalizmde de yaşayacakları cümlesinde demokratik kurallar, sosyalist demokrasi kuralları olarak değiştirilmelidir.

4- Sosyaliz dedini faaliyete devlet yardımı olamaz. Burada yapılması gereken din ve dinsizlik propagandası yapılmamasıdır.

TILSIMLI SAYI

Orhan ÖZGÜR

Arjantinli yazar Borges, "Herbert Quain'in yapıtları üzerine bir inceleme" adlı öyküsünde gerçek olmayan bir yazarın anısına sözümona bir övgü sunar: Yaşamında hakettiğince değeri bilinmemiş olan düşsel edibin düşsel romanı "Nisan Mart"ta, sondan başlayıp başlangıca doğru giden bir anlatımla, bir bölümdeki olguların nedenleri daha sonraki bölümlerde ortaya çıkmaktadır. İkinci, üçüncü, dördüncü bölümler birinci bölümün üç (birbirinden tümüyle farklı, hatta bir biriyle uzlaşmaz) "olası" geçmişidir. Bundan sonraki dokuz bölümde de bu üç bölümün her biri, yine birbirine zıt üçer olası geçmişe bağlanır-

..."... Bu belki şöyle bir şema ile daha iyi anlaşılabilir:

z

y1 - y2 - y3

x1-x2-x3 x4-x5-x6 x7-x8-x9

Bu yapı için... şu saptama geçerlidir: Azgın bir biçimsel uyum tutkusu uğruna herşeyi feda ediyor..." diye yazıyor Borges.

***

TBKP Program Tasarısının kaynakları üzerine kafa yoruyorum: Türkiye işçi sınıfının iki ana kolunun deneyim birikimi/ 12 Eylül yenilgisinden çıkarılan dersler/ Dünya komünist hareketinde filizlenen yeni düşünceler... Güzel oldu!

Ardından tasarının TKP 4. Programını aştığını saptıyorum: Köklü dönüşümlerden oluşacak bir dönemi devrimin ilk basamağı sayma yanlışını aşıyor. Barışçı yolun artık olanaksızlaştığı şeklindeki mutlaklaştırmaya son veriyor... Bir eksiklik var. Üçüncü bir unsur daha bulunmalı mutlaka! Evet:.../ Tekeller içinden bir kesimin erkte artan rolüne işaret ediyor!

Dördüncü bir önemli unsur yok mu acaba? Üçüncü unsuru bulup "üçgeni" tamamlamanın sevinciyle unutuyorum bu soruyu sormayı kendime. Zaten ne kadar önemli de olsa, dördüncü bir olguyu eklemek tablonun etkililiğini artırmayacak azaltacak: Üç köşesi tamamlanmış bir şemada insanı hipnotize eden bir şey var...

***

Temel ders kitaplarımıza el atıyorum: Marksizmin kaynakları? Klasik Alman Felsefesi / burjuva politik ekonomisi / ütopik sosyalizm. Unsurları? Diyalektik ve tarihsel materyalizm / Marksist politik ekonomi / bilimsel sosyalizm. Devrimci durumun ölçütleri? Üç madde... Proletarya diktatörlüğünün temel görevleri? Yine üç madde... Okuyucu işin tadına vardıysa herhangi bir el kitabımızdan örnekleri çoğaltabilir. Klasiklerdeki karmaşık sorunlar üç unsurlu şemalara indirgendi mi dünya ne kadar büyüleyici bir güzellik kazanıyor! Anlaşılması ne kadar basitleşiyor!

Ondalık sistemle sayma alışkanlığı iki elimizde on parmak olmasından gelmiş. (Beş değil de altı parmaklı olsaymışız, ilkokulda çarpım tablosunu 10 x 10'a kadar değil 12 x 12'ye kadar ezberlemek zorunda kalacakmışız demek...) Peki ya şu "üç" sayısının tılsımı nereden geliyor? Varlığın özünde böylesi her şeye hakim bir "üçgenlik" mi var? Bunu ileri sürmek fazlaca "safsata" kokuyor. Yoksa üç köşeli kalıplar bilinçte mi yuvalanmış? "Varlığı tanımaya çalışıyoruz" derken onun kenarını-köşesini keyfi olarak kırpıp büken, önyargılarımızdan, akıl dışı alışkanlıklarımızdan kaynaklanmış kalıplara onu zorla sığdıran biz kendimiz olmayalım sakın?

***

Henüz okula bile gitmediğim yıllarda bir arkadaşımızı cebindeki şekerlerden birini vermeye razı ettik mi, hemen edepsizlenir, (ne demekse) "Allahın hakkı üçtür" diyerek iki daha isterdik. Sonra babaannemden iftarda iki ya da dört değil de tam üç zeytinle oruç bozmanın "uğurlu" olduğunu öğrendim. Alışkanlık: Bugün hâlâ kahvaltıda zeytin bulabilirsem, tam üç tane yeme eğilimim var...

Derken okullarda din dersi başladı. Bir gün öğretmenimiz "Bugünkü Hristiyanlığın artık tek-tanrılı bir din olmaktan çıkmış olduğunu, onların Allahın yanı sıra Hazreti İsa'ya ve Cebrail Meleğe de taptıklarını" anlattı bize. Sonraları işin aslını öğrendik. Üç aşağı - beş yukarı tümüyle yanlış değildi anlattıkları. Yalnız, "Bu üç birdir, bir tek Tanrı'dır" kaydı ile, "Baba / oğul / Kutsal ruh" diye tanımlıyorlardı Tanrı'yı...

***

Küçük yaşlardan beri kafalara çakılmış düşünce kalıplarından kurtulmak zor. Hele aynı kalıplar seni okuyan, dinleyen, ikna etmek istediğin kişinin de kafasında varsa! Hele bu kalıplara uyumlu şemalar onu bir tür hipnotize ediyor, büyülüyorsa! Onun eleştiriciliğini, anlattıklarına itiraz etme yeteneğini felce uğratıyorsa!.. Elbette bilinçli-amaçlı olarak yararlanmıyoruz bundan: Aynı kalıplar bizim de kafamızda zaten. Yalnızca bunların "anlatım kolaylığını artırdığı" aldatmacacına kaptırıyoruz kendimizi...

Ama işçi sınıfına büyülenmiş değil, ayık zihinli, itirazları felce uğramış değil eleştiri yeteneği yüksek devrimciler gerekli. Nitekim klasiklerin yaratıcıları, işçi sınıfını eğitirken bilimi vulgerleştirmemeyi, olguları budayıp güdükleştirmemeyi, varlığı ona tüm diyalektik zenginliği içinde vermeyi öğütlüyorlar bize.

Şemalar, soyutlamalar her zaman zararlı mı? Hayır. Tersine, onlar bize, önemliyi (belli bir nesnel sorun açısından) daha az önemliden, belirleyiciyi ikincil olandan ayırabilmek için kaçınılmazlıkla gerekli. Ama gerçekten bu amaca hizmet etmeleri koşuluyla, yoksa bilincimizdeki kalıplara uyumu ile büyüleyen biçimler elde etmek amacına değil. Ve her şemayı, (gerçek hayatta hiç de önemsiz olmayan) pek çok olgunun gözardı edilmesi pahasına çizdiğimizi bir an bile aklımızdan çıkarmamak, çevremizi de uyarmak koşuluyla.

Çizdiğimiz şekillerin, sıraladığımız maddelerin biçimsel uyumunun, estetik güzelliğinin büyüsüne kapılıp, herşeyi açıklayan "dünya formülünü" bulduğumuzu sanıyorsak, bizimle aynı alışkanlıkların etkisi altındaki çevremizi de bununla büyülüyorsak, çizdiğimiz şemalar kendi ayaklarımıza dolanır politik yaşamın sonsuz çok renkliliğinde.

***

"Peki ama üç ayaklı şemalara karşı bu özel düşmanlık niye? Üç de nihayet her sayı gibi bir sayı. Gerçeği budayıp güdükleştirip üç değil de iki ya da dört maddeye indirgersek, bu daha mı az yanlış?.."

Olsun. Ben kendi hesabıma işe kendi üç köşeli kalıplarıma karşı savaş açmakla başladım. (Bölümleri ayırmada kullandığım şu üç yıldızların dışında.) nerede üç unsuru ardarda sıralamaya kalkışsam, kafamın bir yerinde bir alarm zili çalıyor. Kimi zaman alarmın yersiz verildiği de oluyor belki. Yine de öneriyorum, deneyin siz de -iyi bir uyarıcı "biçimsel uyum tutkusu uğruna" içeriği feda etme tehlikesine karşı.

5- İşadamlarının yaşaması, özel mülkiyetin teşvik edilmesi, miras hakkı gibi konular sosyalizmin hedefleri değildir. Ancak sosyalizmin kurulması da yaşanacak zorunlu bir süreç olarak bakmak gerekir.

KAPİTALİZMDEN SOSYALİZME GEÇİŞ YOLU:

Bu bölüm esas olarak benimsenmektedir. Bununla birlikte:

Barışçı yolun artık bir gereklilik haline gelmesi saptamasına katılmakla beraber buraya, hareketin somut durumun gerektirdiği bütün mücadele yöntemlerini kullanmaya yetenekli olması gerektiği eklenmelidir.

KOMÜNİST PARTİSİ:

Bu bölümün tamamı onaylanmaktadır.

SONUÇ:

Sonuç olarak Program Taslağı'nın temel mantığını kabul etmekteyiz. Bunun dışında kalan eksik ve yanlışların tartışılacağına, düzeltilmesi gerekenin düzeltileceğine inanmaktayız. Bizler Program tartışma sırasında bir kez daha hareket bağlılığımızı belirtiyoruz. □

Program Tasarısı Üzerine...

D./İstanbul

Bizler bu çalışmaya MK Genelgesinde gösterildiği gibi bir ön hazırlık (aydınlatma ve araştırma) sonrasında parti kollektifi olarak katıldık. Parti kollektifimiz gerçekleştirmiş olduğu bu çalışmanın sonuçlarını, alınan kararları bir rapor halinde partiye sunulmak üzere tamamladı.

Kendi açımdan sorunu kavrayabildiğim kadarıyla biz, kendimizi baştan aşağıya yenilemek zorundayız. Değişen dünya ve ülke koşulları bunu böyle gerektiriyor. Ya biz kendimizi ideolojik, politik ve örgütsel olarak değiştirip yenileyeceğiz, ya da geçmişteki kimi eksik eski alışkanlıklarımızı, yaklaşım ve anlayışlarımızı sürdürmekte ayak direyip gelişmelerin gerisinde kalacağız.

TBKP program tasarısı tartışmalarında kendimizi yenilemekte, programı benimsemekte, ama gerçekten benimsemekte, onu özümsemekte uzun bir sürece gereksinimimiz olacağını kendim adıma belirtiyorum. Program tasarısında ele alınan, işlenen, açılan herşey, her olumlu veriler, olgular değil, sorun yıllardır kafamızda, anlayışımızda, yaklaşımlarımızda kalıplaşan, şemalaşan düşüncelerimizle program taslağındaki gerçeklerin çatışmasında yatıyor. Yani eskiyle yeni olan çarpışıyor. Bu savaşımı yeni olanın kazanacağı tartışmalar sürecinde ve sonucunda kesinlik kazandı diyebilirim.

Kuşkusuz bugün elimizdeki tartışılan bir program tasarısı. Bu tasarıyı sayısız yoldaş tartışıyor, tasarısı üzerinde düşünüyor, görüşünü bildiriyor, öneri lerde bulunuyor. Böylelikle program tasarımız kimi değişikliklere uğrayacak, daha çok zenginleşerek son şeklini alacaktır. Buna inanıyoruz. TBKP Program Tasarısı elimizeki yazılı şekliyle bile yeterli derinlikte, genişlikte ve bilimsellikte. Tasarı işçi sınıfına bağlaşıklarıyla birlikte dünyada barışın korunması, ülkemizde demokrasinin kazanılması savaşımında ve demokrasi yolundan yürünerek köklü anti-emperyalist, anti-tekel dönüşümleri gerçekleştirerek sosyalizme ulaşılabileceğini tüm açıklığıyla gösteriyor. Tasarı işçi sınıfına bu savaşımda, savaşımın her tarihsel aşamasında gerçekten bütün topluma öncülük yapabilmesinin yollarını gösteriyor. TBKP Program Tasarısı işçi sınıfına olacaklar ve öleceklere göre değil bu günden politik güçler dengesini, oranını barış, demokrasi ve toplumsal ilerlemeden yana güçlerin yararına değiştirilebilirliğini, bunun olanaklı olduğunu çok açık biçimde gösteriyor. TBKP işçi sınıfına barış ve demokratik yenilenme programıyla egemen burjuvazi dışında kalan, ana karşı tüm toplumsal sınıf ve katmanlara öncülük yapabilme, onların çıkarlarını ken di çıkarlarından yüksek görerek nasıl bir özveride bulunduğunu fiilen kanıtlama olanağı veriyor. Tasarıdaki bu yaklaşım, bu yenilik işçi sınıfının öncülük görevini teorik düzeyden politik düzeye çıkartarak ve giderek böylece pratiğe dönüştürme olanağı veriyor.

İşçi sınıfımız, bu programla baş düşmana, emperyalizme ve egemen burjuvaziye karşı en geniş güçlerle, gerek sosyal-sınıfsal, gerekse politik güçlerle yani nüfusun çoğunluğuyla birlik, bağlaşıklık ve işbirliğini gerçekleştirecek bir güce kavuşuyor. Böylesi geniş güçlerin egemen burjuvazinin politikasını geriletmeleri, politik güçler oranını demokrasi ve barıştan yana değiştirmeleri, istikrarlı ve sürekli bir bağlaşıklıkla toplumsal ilerlemenin, barışın ve demokrasinin yolunun açılması ülkemizin ve halkımızın geleceğinin güvencesi olacaktır.

PROGRAM ÜZERİNE

R.B.-İstanbul

Programı okumadan önce iki sorum vardı.

1- Görüşlerimiz nasıl bir değişikliğe uğramıştı?

2- Politikamızdaki yenilikler nelerdi? Daha sonra ek sorular geldi.

– Yeni yaklaşımlar ve yeni olgular programa nasıl yansıyacaktı?

– Yaklaşımlarımızın duruluğu ve derinliği hangi düzeyde olacaktı?

Bu soruların öne çıkması grupçu kaygılardan kaynaklanmıyordu. Dostlarımız bizi sorgulayacaklardı. Bir türlü dost olmayı beceremediklerimiz geldiklerimizi bulmaya çalışacaklardı. Düşmanlarımız ise bilinçleri bulandırmak için herşeyi yapacaktı. Yoksa program, birleşenlerden hiçbirinin kalbi kırılmasın, "ne şiş yansın ne kebap" mantığıyla oluşmayacaktı elbette. Programa yön veren tek kaygı gerçeği en üst düzeyde yansıtmak olacaktı.

Programın geneli insana coşku veriyor. Kendine güven, görüşlerdeki derinlik, her sözcükte kokan deney, yeni ve riskli sözler etmekten korkmayan tutum, özenle hazırlanmış gerekçe bölümü çok olumlu yanlar. Ülkemiz şanslı, böyle bir partisi olacak. Partimizin yandaşları, militanları da şanslı, böyle bir partiyle böyle bir dönemde politik savaş vereceğiz.

Programın genelinde beni tek düşündüren bölüm, "Barış ve Demokratik Yenilenme" bölümüdür. İki nedenle bölüm önem kazanıyor.

1- Bundan sonraki politik tutumumuzun içeriğini oluşturuyor.

2- Üzerinde en çok konuşulan bölüm olmaya aday oluşu.

Partinin programında yer alan, Barış ve Ulusal Demokrasi hedefiyle çakışan bir bölüm, Barış ve Demokratik Yenilenme bölümü. Ulusal direniş ve ulusal demokratik erk olguları kısmi bir terk edilmişliği içeriyor. Biz, kanımca ulusal direniş ve ulusal demokratik erk hedeflerini uzak olmayan bir zamanda görüyorduk, politik gücümüzü özellikle bu hedeflere yoğunlaştırıyorduk. Ama şimdi demokratik yenilenme programı ile ulusal direniş ve ulusal demokratik erk hedeflerinin önüne uzun bir hazırlanış ya da hazırlanış dönemi ekliyoruz. Kuşkusuz ki bizim ulusal direniş hedefimiz öncesiz bir hedef değildi. Ama demokratik yenilenme gibi de değildi. Burada şöyle düşünüyorum. Biz komünistler gerçeğe en yakın noktada, gerçekle harmanlanmış olarak 'çalışmalıyız. TBKP'nin önüne demokratik yenilenme gibi bir hedefi koyması soruna daha sorumlu yaklaşmasının sonucudur diyebiliriz. Yoksa devrimi aşamalara bölmek, aşamaların adını koymak zor değil. Yapılması gereken de bu değil. Yapılması gereken, ülkemizde toplumsal yaşamın ileriye hızla taşınmasıdır. Demokratik yenilenme ulusal demokrasiye göre gerçeğe daha yakındır, daha gerçekçidir. Daha geniş çaplıdır, daha uzun bir süreci içerir. Ama ulusal demokrasiye göre sakıncalı yanları vardır. Ulusal demokrasi, gerek içerdiği toplumsal güçlerle, politik unsurlarla gerekse açık eylem programıyla uygulama kolaylıklarımızın olduğu bir yaklaşımdı. Ama demokratik yenilenme, özellikle eylem programı olmayan bir yaklaşım olarak göründü bana.

Bu konuda diğer bir sorunum da, Barış ve Demokratik Yenilenmenin toplumsal sınıfları bölümünde oldu. Burada toplumsal güçler işçi sınıfı, kent yoksulları, köylülük, aydınlar, geleneksel orta katmanlar, ulusal ekonomiye katkıda bulunan işadamları, gençlik, kadınlar ve Kürt ulusu sayılıyor. Daha sonra bu grupların açılımına geçiliyor. Sanıyorum bu noktada yüzeysellikler var. Bu iki açıdan sakıncalıdır. Biz yöneldiğimiz sınıfları ne kadar iyi tanırsak onlara duyarlılığımız o kadar artar. Sağlıklı yaklaşımlar kurarız. İkincisi de bu konuda yönelecek sorulara doyurucu yanıtlar vererek hem politikamıza güveni pekiştiririz, ayrıca sorgulayan diğer güçlerin bu konuda olumlu politikalar üretmesine katkıda bulunuruz.

Özellikle bu bölümde kent yoksulları ile ulusal sanayiye katkıda bulunan iş adamları olgusu açılmalıdır. Burada beni duyarlı kılan geçmişteki "ulusal burjuvazi var mı yok mu" tartışmalarının da payı var elbette. Ama olayı yalnızca buna bağlamak da doğru değil. Ülke ekonomisinin çok yapılı karakteri içinde, ilişkilerde sınıflarda karmaşık bir karakter alıyor. Bize düşen görev, karmaşıklığın olabildiğince netleştirilmesidir.

Program Tasarısı genel değerlendirmem*

Emel-İSTANBUL

Bugün egemen burjuvazi içersinde oligarşi dediğimiz kesim belirleyici bir konumdadır. Ve savaşımın sivri ucu oligarşiye yöneliktir. Sınıfsal ayrışma ile ilgili olarak yapılan böylesi bir çözümleme sonucu sanırım egemen burjuvazinin kimi kesimlerinin -kendi aralarındaki çelişki nedeniyle- rejime karşı tavır alabileceği düşünülüyor. Böylesi bir çözümleme programındaki anti-emperyalist, anti tekel yaklaşımların açık ve net olmasının önünde bir engel gibi duruyor. Oysa bu konudaki tutumumuzun netleşmesi egemen burjuvazinin kendi arasındaki çelişkiyi keskinleştirir. Oligarşiye karşı alınacak ekonomik ve siyasi önlemler açık ve net olmalı. Böylesi bir yaklaşım bağlaşıklarımıza da güven verecektir. Bağlaşıklarımızla hangi çıkarları için nasıl bir işbirliği öneriyoruz bu bilinmeli. Program tasarımız bu anlamda belirsizlikler içermektedir.

Barış ve Demokratik Yenilenme Stratejisi ve Güçleri

"TBKP'ye göre egemen burjuvazinin bugünkü politikası ve rejimiyle nüfusun ezici çoğunluğu arasındaki çelişki, günümüzde öncelikle çözülmesi gerekli ve olanaklı politik çelişkidir. Emperyalizm ve egemen burjuvaziyle halk arasındaki, emek ile sermaye arasındaki çelişkilerin ve bütün diğer toplumsal çelişkilerin gelişmesini bu politik çelişki belirlemektedir. Bu politik çelişkinin çözülmesi öteki çelişkilerin çözüm yolunu, toplumsal ilerlemenin yolunu açacaktır."

Buradan anlaşıldığı kadarıyla emperyalizm ve egemen burjuvazinin bugünkü politikası ve rejimin değiştirilmesi hedeftir. Bu hedef geniş demokratik bağlaşıklar oluşturulması ve bu katmanlar üzerinde ideolojik, politik, kültürel etkisini geliştirerek, politikayı, politik sistemi, devlet aygıtlarını etkilemeyi zorunlu kılıyor. Ancak bu etkilenmelerin kalıcı olabilmesi ekonomik değişiklikleri de zorunlu kılmakta ve anti-emperyalist ve anti-tekel köklü dönüşümleri içinde barındırması gerekmektedir. Bu eksik bırakıldığında dönüşümlerin geri dönüşü kaçınılmaz olur.

Demokratik bir rejim için

Bu bölümde parlamento fazla öne çıkartılmış, parlamento dışı savaşımın yerinin belirlenmesi demokrasiyi asıl koruyacak olanın kitleler olduğunun altının çizilmesi gerekir.

Parlamento politik sistemin en üst organı olmalıdır

Kapitalizmin gelişmesi ve özgüllükleri bölümünde bugün kapitalizmin son aşamasına özgü devlet tekelci kapitalizm ilişkileri de gelişmektedir" denilmemektedir. Bu açıdan bakıldığında bağımsız bir parlamenter rejimin oluşunu bu bölümde belirtilen organların emperyalizm ve tekellerle bağının kırılmasıyla olanaklıdır. Örneğin Ordu-Oyak ilişkileri v.b. gibi.

Ulusal ekonominin korunabilmesi kalkınma ve modernleşme yoluna koyulabilmek için

"Dış ticaret tekeli haline gelmiş ayrıcaklı dış ticaret şirketleri yerine tek bir devlet dış ticaret şirketi kurulmalı, kendi ürettiği malı ihraç eden şirketler ise desteklenmelidir"

Bu ifadedeki "kendi ürettiği malı ihraç eden şirketler" deyimi yeterince açık değil. Üretici firmaların büyükleri zaten kendi mallarını kendileri ihraç ediyorlar. Bu destek devlet dış ticaret şirketi aracılığıyla ihracat yapanlara yapılmalıdır. Ayrıca destek verilecekse küçük üreticilere verilmelidir.

Ülke ekonomisinde özellikle önemli yeri olan madenler ve tabii kaynakların bedeli ödenerek kamulaştırılması da bu bölüme ilave edilmelidir. Stratejik önemi olan tekeller ve madenlerin tesbiti yapılmalıdır. Toplumu etkileyebilecek tekellere karşı önlemler konulmalı kimileri de devletleştirilmelidir.

Demokratik bir kültür politikası için

Bu bölüm çok genel bir kültür yaklaşımı içeriyor. Daha somut olabilir. Örneğin Dil ve Tarih kurumlarının durumu ele alınabilir.

Barış ve Demokratik Yenilenme için diyalog ve işbirliği politikası

Bu bölüm çok ayrıntılı öngörüleri içeriyor. Ancak biliyoruz ki böylesi gelişmeler bugünden bu kadar ayrıntılı öngörülmemeli, böylesi gelişmelerin olabilmesi için üzerimize düşen görevler öne çıkarılmalıdır. Bu bölümün son bölümünde "Komünist partisi ülkemizin temel sorunlarının çözümüne kavuşmasının ancak anti-emperyalist, anti-tekel devrimci dönüşümlerin gerçekleştirilmesi ve sosyalizme geçilmesiyle olanaklı olduğu görüşündedir" deniliyor.

Böylesi bir bölüm Demokratik Yenileşme programının köklü anti-emperyalist anti-tekel dönüşümleri içermeyebileceğini de ifade ediyor. Evet böylesi dönüşümleri içermeyebilir. Ancak bizler böyle olması için çalışmalıyız. Bunun olabilmesi için de programımız böylesi yaklaşımları içermelidir. Çünkü böylesi dönüşümleri içermemesi geri dönüş tohumlarını taşıyor olması demektir. Oysa programımızın temel amacı emperyalizmin ve oligarşinin yenilgiye uğratılmasıdır.

Temel amaç sosyalizm

Bu bölümde önce kapitalizmden sosyalizme geçişin yolu bölümü ele alınmalıdır.

Sosyalist Türkiye

Sosyalist Türkiye bölümü sosyalizmin kuruluşu bölümü diye nitelenirse burada belirtilen tanımlamaya daha uygun olur kanaatindeyim.

"İşçi sınıfının, emekçilerin politik iktidarını temsil eden sosyalist devlet güçlü devlet olacak, sosyalizmi kararlılıkla koruyacak ve savunacaktır" denilmektedir. Bunun gerçekleşebilmesi için devlet mekanizması nasıl değişime uğratılacak ve baş bölümde belirtilen "devletin parçalanması" nasıl gerçekleştirilecektir. Bu bölümden anlaşıldığı kadarıyla değişik kesimlerin politik ve ekonomik olarak varlıklarını sürdürmeleri söz konusu olacaktır. "Sosyalizmi amaçlayan değişik parti ve örgütler arasında işbirliği ve bağlaşıklık içinde" gerçekleştirileceği belirtiliyor. Alınacak sınıfsal önlemlerin belirsizliği bu konunun yanlış anlaşılmasına neden olabilir.

Kapitalizmden sosyalizme geçişin yolu

"TBKP Türkiye'de köklü toplumsal değişiklikler üzerine, kapitalizmden sosyalizme geçiş ve sosyalist Türkiye üzerine bütün sol güçlerle tartışmaya, ülkemiz koşullarında işçi sınıfı ve emekçilerin çıkar ve görüşlerine en uygun çözümleri arayıp bulmaya hazır olduğunu açıklar"

Bu program bizim programımız. Nasıl bir geçişi öngördüğümüzü belirtiyor. O nedenle böylesi bir cümle yer almamalı. Birlik programı olsa idi ya da alternatif tezlerimiz de böylesi bir yaklaşım olabilirdi. Böylesi bir cümle bizim bu konudaki öngörülerimizde şüphelerimiz olduğu intibaını veriyor. Biz elbetteki görüşlerimizi kimseye dayatmıyoruz ve ortak geliştirilecek programlara da açığız. Ancak iki partinin birleşiyor olması iki partinin kendilerine özgü ortak bir program oluşturmalarında somutlanıyor.

7. Plenumda bugünkü rejimden çıkış ve demokrasinin kazanılması açısından uzun ve sancılı bir yola girilmiş olunduğu tesbiti yapılmıştır. Büyüyen muhalefete rağmen rejim konumlarını giderek güçlendirmektedir. Rejimden çıkışın yolu ise bütün muhalefet güçlerinin birliğini zorluyor. Bu rejimin alaşağı edilmesi uzun bir süreç olacaktır. Ancak bu süreçten çıkılması toplumda hızlı değişiklikleri de bağrında taşıyor. Bizim ülkemiz Batı Avrupa ülkeleri konumunda değil. İşçi sınıfı ve emekçilerin konumu rejimin alaşağı edilmesi süreci ile birlikte hızla değişebilir. Demokratik dönüşümler süratle gündeme gelebilir. Böylesi öngörülerde bulunursak örgütsel yapımızı da buna ayak uyduracak ve gelişimi hızlandıracak bir düzeye çıkartabiliriz.

* Yayınlanan bölüm Emel imzalı yazının "Program Tasarısı Genel Değerlendirmem" başlıklı kısmıdır.